

A padovai Specola és az egyetem

A munkám tigy hozta, hogy pár napot Padovában töltöttem, és volt időm a városban is körülnézni. Előzőleg az interneten utánanéztem, vajon milyen csillagászati vonatkozású látnivalók találhatóak ott. Egyikük a Specola volt, melynek honlapja (<http://www.pd.astro.it/museo/PagineInglese/index.htm>) felkeltette az érdeklődésemet. A látogatásra vasárnap délután került sor. Jegyet a közeli kápolnában kellett venni, melynek falait belülről nagyon szép freskók borították, kívülről viszont nagyon bezártnak lüنت. A bezártság szerencsére csak látszat volt, és miután benyitottam, sikerült is jegyet vennem, bár a bent ülő hölgyek angolul nem tudtak. Az egyik látogató, egy fiatal lány, szerencsére segítségemre sietett. Ez később is jól jött, mert a vezetőnk is csak olaszul beszélt, nekem meg kezembe nyomtak egy füzetkét, ami a fent említett honlap nyomtatásának bizonyult (és végül vissza kellett adni). Bent sajnos fényképezni nem lehetett – ez így volt minden más múzeumban is –, de a honlapon rengeteg kép van, igaz nem túl jó minőségben.

Az obszervatóriumot 1767-ben kezdték építeni, és 10 évvel később készült el. Nem az alapoktól kezdték, hanem a város egykori kegyetlen urának, Ezzelino III da Romanónak az 1200-as években épített várát építették át. Az épület rettegett börtönként szolgált, ahol egész családokat végeztek ki. Erre utal a keleti fal kis ajtaja fölötti felirat: „MCCXII / QUAE QUONDAM INFERNAS / TURRIS DUCEBAT AD UMBRAS / NUNC VENETUM AUSPICIIIS / PANDIT AD ASTRA VIAM / MDCCLXVII” azaz „1242 / Ezek a toronyok, melyek valaha pokoli árnyakhoz

A Specola Ramsden-féle falikvadránsa

vezettek, Velence égisze alatt utat nyitottak a csillagokhoz / 1767”. A vártornyot teljesen átalakították, megfigyelésre alkalmassá tették. A kívülről készített képen jól látható a nagy torony melletti kisebb torony tetején egy vágás, ahol a nagy fali kvadránst helyezték el. Mellette a két lefüggönyözött ablak fölött látható kis lépcsőzetesen kiképzett ablak, ahol egy kicsi lyukon a Nap délben bevilágítva a terem padlózatában elhelyezett, márványba karcolt analemmán mutatta a dátumot és az időt. Ezt a termet – a Meridián-termet – manapság tárgyalónak használják, és széksorok teszik lehetetlenné a jelenség megfigyelését. A teremben található még egy freskó, amely a Naprendszeret ábrázolja az 1700-as évek végén ismert állapotának megfelelően. Megtalálhatók rajta a bolygók és pályáik, a Szaturnusz és a Jupiter holdrendszere, továbbá külön a Halley-üstökös pályája is, ami abban a korban nagyon fontos újdonságnak számított.

Hasonlóan szép freskók találhatóak a nagy torony tetején lévő nyolcszögletű Alakok Termében is. A nyolc oldalt nyolc csillagász egész alakos képe borítja: Ptolemaiosz, Kopernikusz, Tycho, Galilei, Kepler, Newton, Montanari és Poleni. A mennyezetre csillagokat és további csillagászportrékat festettek: Cassini, Bradley, Herschel, Lagrange, Laplace, Bessel, Gauss és Piazzai arcképét örökítették meg.

Az egész építményt körbelengi a klasszikus csillagászati hangulata, amely annyira jellemző arra a korra, melyben a mi egri speculánk is épült. A műszereket, ég- és földgömböket szépen helyreállították. Az épületet csillagászati megfigyelésre ma már nem használják. A nyolcszögletű terem fölötti kupolákba felmenni nem lehet, az a rész pusztulásnak indult. A terem körüli erkélyre ki lehetett menni, és mivel az Padova legmagasabb civil pontja, a városi panorámában is gyönyörködhattunk.

Galilei katedrálja

A padovai egyetem szintén megér egy látogatást. Igaz, fényképezni itt sem lehet, de vezetőkönk elég jól beszélt angolul és így sok érdekességet megtudhattunk az egyetemről. Az elsősorban orvosi fakultásáról híres egyetemen olyanok is megfordultak, mint Vesalius, aki a dogmatikus orvoslás helyett először végzett tudományos célú boncolást, vagy Harvey, a vérkeringés felfedezője. Szenzációs a mindössze 8x10x12 méteres teremben elhelyezett hatszintes „anatómiai színház” ahol egyszerre 300 ember állva figyelhetett a boncmestert munka közben. Az építők mindenre gondoltak, a hallgatókat magas korlátok védték attól, hogy rosszszullét esetén egyenesen a boncaszatra essenek. A fából készült építmény mára már elöregedett, felmenni rá nem lehet, de alulról azért megnézhattuk.

Több híres magyar is járt Padovában. Az egyetem is büszke egyiktikre-másikukra, olyannyira, hogy modern freskón láttam viszont Janus Pannoniust és Báthory István erdélyi fejedelmet és lenygel királyt. Galileo Galileire a legbüszkébbek, aki 18 évig tanított az egyetemen.

Nem kevés meghatottsággal álltam Galilei korhadó katedrálja előtt. A szüette, durva fából készült embermagasságú építményt közvetlenül a nagyterem mellett állították ki. A katedrára egy mellszobrot tettek, és egy pillanatilag elképzelttem, amint a nagy tudós előadását hallgatom, figyelem mozdulatait.

Az egyetem az interneten is elérhető: <http://www.unipd.it/en/university/tours.htm>. A Palazzo del Bo kiállítást választva Galilei katedrálja a Sala del Quaranta teremben található.

MARÓTI TAMÁS

Galilei szobra a Prato Della Valle szoborparkban